

Царица Салонина - портрет (III век наше ере)

ДА НАМ ИМА ТРАГА

У време када цвета „дивља” археологија и када национално благо отиче тајним каналима у све крајеве света, људи као што је Велимир Челекетић, дародавац Музеја града Београда, драгоцени су

На њивама поред Дунава, и у јужној Србији посебно, последњих година све се чешће виђају „дивљи” археолози наоружани детекторима за откривање метала. Шире се гласине о непроцењивој вредности старог новца. Правих колекционара, страствених нумизматичара, све је мање, а трговаца све више. Недавно је писано да је од 30 хиљада новчића пронађено на овакав начин у околини Враћа половина нестала тајним каналима и завршила на ко зна ком крају света. И поред тога, још не постоји никакав закон којим би се штитиле овакве културне вредности.

Новац са ликом царице Салонине (III век наше ере)

Ретки су проналазачи дародавци, а још ређи они чијим поклонима музеји не могу да одреде ни броја. Такав дародавац је господин Велимир Челекетић, пензионер из Батајнице, који већ четрдесет година поклања Музеју града Београда ретке примерке новца, накита, посуда пронађених дуж десне обале Дунава, од Сланкамена до Земуна. Велимир Челекетић, археолог аматер, још нас подсећа да је институција музејског повереника некада постојала.

Док дува кошава

- Још као дете, док сам се играо или пецао крај Дунава, налазио сам ситнице од метала, заволео их и почео да их сакупљам. Како је време пролазило, трагао сам за местима са којих су предмети потекли и наилазио на читава насеља. Као археолог аматер указивао сам Музеју на те локалитете, обавештавао га ако те локалитете нешто угрожава, опомињао недобронамерне трагаче за благом, поклањао нађене предмете, а неке изузетно ретке и драгоцене нудио на откуп. Тако сам постао повереник Музеја града Београда.

- На који начин истражујете обалу?

- Кренем уз Дунав док дува кошава, јер усталасана вода испира и избацује предмете на обалу. Често млади људи, студенти, иду са мном и чуде се како проналазим предмете. Ми их никада не бисмо приметили, кажу. Искуство ме је много чему научило, али и литература. Редовно пратим и стручне часописе за нумизматику, достављају ми књиге из Музеја.

Сам могу да проценим ком периоду припада предмет који сам нашао и чији је. Пријатељи из Винче су ми поклонили испирач, врсту сита којим се захвата песак и земља. Када га потопим у воду остане само талог—бакарни, сребрни, златни, келтски и римски новац, накит, делови посуда...

То је само метал

Као изузетно вредне поклоне које су добили од Велимира Челекетића кустоси Музеја града Београда истичу римску луксузну трпезну посуду од бронзе (патеру), први очувани предмет те врсте у античкој збирци Музеја, и новац царице Салонине из шездесетих година III века наше ере. Назначени хришћански симболи на овом новчићу упућују на закључак да је у време највећих прогона хришћана тајно кован.

Веома је редак и сведочи да је царица Салонина (за коју предање каже да је била умна жена и да се кретала у друштву највећих филозофа свих времена, међу којима је био и Плотин, 205-250) била наклоњена хришћанској вери.

Цар Галијен (253-268) - супруг царице Салонине

- Какав је то осећај када на дну сита, спрану од песка и земље, нађете неку драгоценост?

- Не обузима ме узбуђење. Опуштен сам јер дуго то радим и знам да је то само метал који су за собом оставили људи пре нас. И као што су они, ако и ми нешто остављамо да нам има трага...

Велимир Челекетић је својим даровима Музеју града Београда сигурно оставио за собом траг. Дивље археологе са детекторима још води убеђење да је културно благо, ма где нађено, планетарна својина, посебно ако може добро да се „утопи“.

Док чекамо да се донесе закон по коме је нађени предмет власништво налазача, али и по коме је он обавезан да стручним институцијама укаже на место и врсту налаза, један град је одлучио да се сам заштити. На подручју Сремске Митровице „дивљи“ трагачи кривично одговарају за своје поступке. У Србији је сваки други град музеј и остаће то само ако крене примером Сирмијума.

Светлана Марковић